

де A_{ij} - доход від продажу послуг (i) туристичного кластера (j);
 B_i - продажі послуг (i);
n - кількість підприємств-учасників кластеру, що надають ці послуги;
 b_{ij} - змінна попиту, який вказує на залежність ринкової частки агротуристичного кластера від ціни на його послуги;
 P_{ij} - ціна послуг певного кластера;
 $\bar{P}$ - середня ціна конкуруючих аналогічних послуг в інших регіональних агротуристичних кластерах.

Аналізуючи вищесказане, вважаємо за доцільне для створення конкурентоспроможного туристичного продукту в сільській місцевості терміново створити законодавчу базу агротуризму, як це зроблено у Польщі, Чехії, Угорщині та інших країнах пострадянського простору прийняти Закон про агротуризм в Україні, у якому чітко визначити поняття «агротуризм», «агросадиба», «сільський господар», «агротуристичний кластер» та ін. Також у Законі визначити права та обов'язки власників та учасників агротуристичного кластера, логіку сертифікації агросадиб, правила відносин між державою та учасниками кластера та ін.

Література:

1. Іванов А.М. Аналіз ролі самозайнятості сільського населення Миколаївської області у зменшенні безробіття на селі / А. М. Іванов // Науковий вісник Чернівецького університету. - 2009. - Вип. 434. Економічні науки. - С. 143-150.
2. Іванов А. М. Управління конкурентоспроможністю рекреаційно-оздоровчого землекористування: монографія / за ред. д-ра екон. наук проф. В.Г. В'юна. - Миколаїв: В-во «Дизайн та Поліграфія», 2012. - 248 с.
3. Агротуристичні кластери – ефективний механізм розвитку села в Україні [Електронний ресурс]. - Режим доступу:<http://vassr.org/node/3586>

Камашев Анатолій Володимирович

здобувач вищої освіти наукового ступеня доктора філософії
Миколаївський національний аграрний університет

ІНФРАСТРУКТУРНА СУБВЕНЦІЯ У РОЗВИТКУ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Одним із ключових напрямів реалізації нової політики є децентралізація влади та підвищення рівня фінансової незалежності та інституційної спроможності територіальних громад нашої держави, та більшість об'єднаних територіальних громад усе ж не спроможні самотійно, відповідно потребам, реалізувати проекти спрямовані на розвиток. Тому, в кінці 2014 року, урядом розпочато формування

програми державної підтримки об'єднаних територіальних громад, у формі субвенції на підтримку та розвиток інфраструктури.

Інфраструктурна субвенція надається з державного бюджету, виключно об'єднаним територіальним громадам. Вперше, у 2016 році, її отримали створені в 2015 р. 159 ОТГ. В подальшому кошти розподілялися як на існуючі, так і на новостворені територіальні громади [1].

Відповідно до Закону України “Про добровільне об'єднання територіальних громад” субвенція розподіляється відповідно до частини третьої статті 10 зазначеного Закону за такою формулою:

$$V_i = V_o \times (X_i/X + Y_i/Y)/2, \quad (1)$$

де V_i - обсяг субвенції об'єднаної територіальної громади;

V_o - загальний обсяг субвенції;

X_i - кількість сільського населення об'єднаної громади;

X - кількість сільського населення всіх об'єднаних територіальних громад;

Y_i - площа території об'єднаної територіальної громади;

Y - площа території всіх об'єднаних територіальних громад.

Виходячи з формули (1), так само як і для освітньої та медичної субвенцій, які визначаються в залежності від кількості отримувачів послуг (учнів, мешканців), під час розрахунку обсягу інфраструктурної субвенції враховуються також просторові чинники, а саме в залежності від населення і площі окремої об'єднаної територіальної громади.

Призначення інфраструктурної субвенції достатньо широке: субвенція надається для створення, модернізації інфраструктури об'єднаної територіальної громади та може спрямовуватись на нове будівництво, реконструкцію, капітальний ремонт об'єктів інфраструктури, що належать до комунальної форми власності (у тому числі на виготовлення проектної та містобудівної документації) [2]. Але конкретні напрями використання коштів визначають органи місцевого самоврядування.

Впродовж 2016-2020 рр. загальний обсяг інфраструктурної субвенції зріс з 1 млрд. грн до 2,1 млрд. грн, тобто дещо більше ніж в 2 рази, що враховуючи тенденцію зростання інших державних видатків є достатньо значним. Але реально кожна окрема громада не відчула зростання через те, що зростання кількості громад з 2014 по 2020 роки становить більш ніж в 6 разів. В середньому на 1 громаду у 2016 році припадало 6,3 млн. грн, тоді як у 2020 р. – 2,1 млн. грн. Тобто найбільшу вигоду отримали ОТГ, які утворилися раніше.

Беручи до уваги показники формули (1), які б мали збалансувати розмір субвенції для окремої громади, слід зазначити, що населення усіх ОТГ зросло в 8 разів, а площа усіх громад – у 6,2 рази, що ще раз доводить дану гіпотезу [3].

Враховуючи вище сказане, можна виділити першу проблему механізму розподілу інфраструктурної субвенції – непропорційність зростання її обсягу, зростанню кількості ОТГ.

Окрім кількісних показників, які набагато простіше врахувати в механізмі розподілу, яку пропонує уряд, на нашу думку слід приділити окрему увагу якісним показникам, таким як:

Кількість населених пунктів всередині окремої ОТГ;

Віддаленість від адміністративного центру ОТГ або від центрів надання основних адміністративних послуг;

Середню тривалість проїзду до адміністративного центру;

Площу населених пунктів без врахування сільськогосподарських угідь.

Врахування даних факторів, допоможе більш справедливо розподіляти кошти інфраструктурної субвенції. Ще однією проблемою є те, що історично деякі населені пункти, мають значну площу сільськогосподарських угідь, які в свою чергу уже є джерелом додаткових надходжень до місцевих бюджетів і є стійким конкурентним фактором, та в той же час не є ціллю інфраструктурної субвенції.

Іншою проблемою є те, що населення ОТГ, які знаходяться на недалекій відстані від обласних центрів, беручи до уваги демографічні процеси в країні, зменшується не так швидко, як у віддалених ОТГ. В майбутньому це може ще сильніше розбалансувати розмір отриманих коштів між даними типами ОТГ.

Отже доцільно вдосконалити порядок розподілу інфраструктурної субвенції. Розрахунковий розмір субвенції, залежить від площі громади і кількості сільського населення, та не враховує запропоновані фактори, які є досить важливими якісними елементами життєдіяльності громади. Врахувати особливості територіальних громад при розподілі інфраструктурної субвенції можливо включивши у формулу коефіцієнт, що забезпечить більш справедливий розподіл коштів, що в свою чергу допоможе громадам вступити на етап сталого розвитку.

Література:

1. Інфраструктурна субвенція – у виграші старожили. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://cost.ua/news/732-infrastrukturna-subventsiya-u-vyhrashi-starozhyly>
2. Яровий В.Д. Державна підтримка інфраструктурного розвитку об'єднаних територіальних громад/ Яровий В.Д.// Економіка та суспільство. – 2016. -№ 7. - ст. 170-173
3. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://decentralization.gov.ua>